

GRODZKI (441) *ai*

grodzki (396), **grodzki** (14), **grodzki** (1); grodzki *LibMal*, *MycPrz*, *WierKróć* grodzki: grodzki: grodzki *ComCrac* (- : 9 : 1), *UstPraw* (22 : 1 : -), *Calep* (1 : 1 : -).

-dz- (374), -c-, -cz- (22).

-o- (344), -ó- (1); -o- : -ó- *SarnStat* (342 : 1).

sg m N grodzki (47). \diamond *G* grodzkiego (50); -ého (43), -(e)go (7). \diamond *D* grodzkiemu (2). \diamond *A* grodzki (6). \diamond *I* grodzkim (19), grodzki(e)m (2) *ComCrac*, *UstPraw*. \diamond *L* grodzkim (17), grodzki(e)m (1); -im : -(e)m *UstPraw* (1 : 1). \diamond *f N* Grodzką (4). \diamond *G* grodzkiej (2); -ěj (1), -(e)j (1). \diamond *A* Grodzką (1). \diamond *I* grodzką (1). \diamond *L* grodzkiej (4); -ěj (1), -(e)j (3). \diamond *n N* grodzkie (1). \diamond *G* grodzkiego (44); -ého (6), -(e)go (38). \diamond *L* grodzkim (9). \diamond *pl N m pers* grodzcy (20). *subst* grodzkie (41); -é (36), -(e) (5). \diamond *G* grodzkich (56). \diamond *D* grodzkim (3). \diamond *A subst* grodzkie (32); -é (30), -(e) (2). \diamond *I m* grodzkiemi (5), grodzkimi (1) *SarnStat* (5 : 1). *f* grodzkiemi (1). \diamond *L* grodzkich (42).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII(XVIII) – XVIII w.*

Przymiotnik od „grod”:

1. *Od znac.* ‘zamek’; *świadczony na rzecz zamku* (1) :

Wyrażenie: »robota grodzka« (1): Iako dambrovka myala pravo chelmyenskye a placzyla po szesczyv grossy czynszv szwłoky a szą vyswolyeny oth roboth grodczych [!] *ZapWar* [1519] nr 2248.

2. *Od znac.* ‘sąd’; *castrensis JanStat*, *Cn* (402) : A około Prefcriptciiéy Grodzkiey pámiętnym/iuz fie powiedziáło wysłzýy około mieycá Stároftów *SarnStat* 937, 1308.

W połączeniach szeregowych (17): *ZapWar* 1548 nr 2668; Statut polliedni ktori ieft vczynion o Sądziech, Ziemfkich, Commifarfkich, Grodkich, telko kv ípravám fądownem ma bycz chován az do Seymv pirwfłego przyfłego valnego *ComCrac* 17v, 17v, 18v, 21; *OrzRozm Tv*; *Mqcz* 438a; *SarnStat* 720, 742, 850, 855, 869 (10).

Zestawienia: »akta grodzkie« = *acta castrensia JanStat* (34); *ZapWar* 1550 nr 2665; Aktá Grodzkie w Roki otworzyć powinna rzecz. *SarnStat* 488 marg; y które złożenié dniá byłoby áktámi Ziemfkiemi/ álbo Grodzkiemi opifáné *SarnStat* 1162, 486, 502, 537, 540 [4 r.], 612 (33).

»artykuły grodzkie« = *articuli castrenses JanStat* (7); EXEKVCIA y od Grodzkiego fądu w Artykułách Grodzkich. *SarnStat* 542, 543, 544 [2 r.], 612, 833 [2 r.].

»burgrabia grodzki« (1): Máryan Przyłecky Burgrábiá y Sędzia Grodzki Krákwfki *SarnStat* 1016.

»jurydyki grodzkie« = *sądy grodzkie* [szyk 2 : 1] (3): GRODZKIE IVRIDIKI, niemáią fie poczynác áż dwie niedzieli po Séymie 1289. Stat. 71. *SarnStat* 30, 527, 721.

»księgi grodzkie« = *acta castrensia, libri castrenses JanStat* [szyk 27 : 6] (33): Tak yako yesth powolan yako kxyagy Grodczkye powolanya szwyathcza y wedluk posw sic etc. *ZapWar* 1512 nr 2083, 1548 nr 2667 [2 r.]; *UstPraw* H, H2v; Tabellarium, idem, vel etiam Sklep á mieysce do chovánia pófpolitych ták Ziemskich/ grockich/ mieyskich yáko y konfiforskich Xiąg y przywileyów. *Mqcz* 438a; *OrzJan* 54; *SarnStat* 151, 392, 537 [3 r.], 538 [3 r.], 539 (26).

»kwit grodzki« (3): Kwity Grodzkie wazné in genere nie wymieniáiąc. *SarnStat* 540, 541, 1198.

»list grodzki« (1): A lifty Grodzkie [*Literas vero Castrenses JanStat* 498] niech podpifuią/ álbo fámí Stároftowie/ álbo ich Sędzié Grodczy. *SarnStat* 766.

»pieczęć grodzka« (1): A dekretá ich pifarz Grodzki w Actá Grodu támečzného wpiřowác/ á ftronóm potrzebuiácém pod pieczęcią Grodzką [...] wydáwác ma *SarnStat* 418.

»pisarz grodzki« = *actuarius, tabularius Calep; notarius castrensis JanStat* [szyk 16:2] (18): Wáwrzyniec Milewłki pifarz groc. Kamie. *PaprPan* Bb4; *Calep* 46a, 1044a; Sędziowie y Pifárze Ziemscy niech nie będą Grodzkimi, y máią bydz ósiedli. *SarnStat* 558,326, 418, 488 [2 r.], 489 [4 r.], 536 (15).

»grodzki podstarości« = *vicecapitaneus castrensis JanStat* [szyk 6 : 3] (9): *ComCrac* 15v; VStáwiamy/ iż w źiemi Podláfkiéy káždy Sędzia y Podłtárości Grodzki ósiádł y ízlácheckiego narodu bydz máią *SarnStat* 743, 487 [2 r.], 489, 558, 562, 564, 821.

»pozew grodzki« [szyk 4 : 1] (5): ma bydz do blizšzego w onéy źiemi Grodu/ pozvem Grodzkim pozwan *SarnStat* 432, 875 [2 r.], 1157, 1181.

»grodzkie prawo« = *ius castrense JanStat* [szyk 40 : 16] (56): o ktory zaklad yesli by ssye dala pozwacz thedy they tho Iagnyescze bendzie yá volna [!] pozwacz do ktorego prawa bedzie chciala albo do grodzkiego albo do ziemskiego *ZapWar* 1549 nr 2662, 1550 nr 2676; *ComCrac* 21; PRáwo Grodzkié. tego powodem STAROSTA. List 481 *SarnStat* 5; táki w Ziemłkim Práwie niech zápláci winę trzy grzywny/ á w Práwie Grodzkim ízęśc ízkótow/ to íeft dwánaście grołzy *SarnStat* 570, 150, 478, 479, 480, 482 *žp* (53).

»roki grodzkie« = *termini castrenses JanStat* [szyk 25 : 10] (35): *ComCrac* 15, 15v, 18; A tę przysięgę vczynić będą powinni ná Rokách Grodzkich blizšzych przed S. Marćinem *SarnStat* 344, 6, 149, 162, 346, 480 (32).

»sąd grodzki« = *iudicium castrense JanStat* [szyk 97 : 16] (113): *ZapWar* 1545 nr 2646, 1548 nr 2668, 1549 nr 2657, 1550 nr 2655, nr 2666; *ComCrac* 17v, 18v, 21; thedy pozwány ma być karan winá/ á to od káżdego pomocniká łobie rownego trzemá grzywnomá/ á nie od rownego wiárdunkiem thák w łádzye ziemłkiem iáko y Grodzkiem. *UstPraw* H3v, A2v [3 r.], Ev, F [3 r.]; *OrzRozm* Tv; Tákte y w Grodłkim łádzie by tego przyłtrzeğá/ By nikt w Execuciey vblizeniá niemiał. *WierKróc* B3; *GórnRozm* I4; *SarnStat* 60, 78, 141, 148, 150 (94).

»sędzia grodzki« = *iudex castrensis JanStat* (48): A przeto Podłtarófcziowie, i szedziowie Grodłczy włádi mayá bycz ósiedli *ComCrac* 15v, 18; *UstPraw* Cv, C2v [3 r.], C3v [2 r.], H2, Kv; Borkowłki łędzia grocki Kámieniecki. *PaprPan* B6; *SarnStat* 269 [2 r.], 480, 487 [2 r.], 488 [4 r.], 489 (37).

»sprawa grodzka« (1): Aby ízędzia ziemłki ani Grodłki ani podkomorzy íedno íeden raz łobie brał na rozmyłlenie a staróřtha abo podłtarófczi teğ íeden raz do dw niedziel w sprawie vrzędovey a w sprawie Grodłkiei do drugich Rokow Grodłkich *ComCrac* 18.

»urząd grodzki« = *officium castrense JanStat* [szyk 39 : 6] (45): Mathis Rayeczki Páfzierb Jana Raysczkiego Chorázeğ Throcckiego o złodzienstwo [!] wpoznanyu vczynyone przezł vřzad Grodłky pogimani *LibMal* 1548/142; ukazuğ teğ uciski wielkie od urzędow tak ziemłskich, jako i grodzkich *DiarDop* 106; Rány máią być zá świežá obwodzone vřzędem Grodzkiem *UstPraw* D4v, A4 [2 r.], B; A od tego czáłu vchwalono íeft ten Státut/ áby vřzad mieyłki nie trácił žadnego łláchćicá gorácyym práwem/ przy ktorymby nie było vřzędu Grockiego/ tho íeft/ Stárořty albo Podłtarófciego *BielKron*

418v; *MycPrz* II B; A tóż łye ma rozumiéc o Vrzędzie Grodzkim Wileńskim. *SarnStat* 418,120, 326, 391 [2 r.], 402 [2 r.], 404 (37).

»urzędnik grodzki« = *officialis castrensis JanStat* (4): *UstPraw* Kv; Tak też wszyscy Dignitarze Swieczcy yVrzednicy ziemscy Grodzcy awmiesciech Burmistrze, Rajcze Voit, Ławnicy ktorym sąd j executią nalezy doglądac tego maią *ActReg* 17; *SarnStat* 487,559.

»zapis grodzki« (10): *UstPraw* H; Zapify Grodzkie wywietrzaią, iefli do roku do Akt Ziemfkich przeniešioné nie bywáią. *SarnStat* 539,6, 541, 542, 1157 [2 r.], 1174, 1198 [2 r.].

Szeregi: »grodzki albo (i) miejski« [szyk 1: 1] (2): Státut Ianá Olbráchtá *de validis mendicantibus*, także Státut o imániu Hultáiów w wzywánié przywodźimy/ *poena centum marcarum*, gdzieby przez vrząd Grodzki/ álbo mieyfcki nie był exequowan/ *interpofita*. *SarnStat* 518, 973.

»skargowy i grodzki« (1): MIEYSCE zwyczajné vprzywileiowané ma byđz náznáczoné tak [rokom] Skárgowym, iáko y Grodzkim. *SarnStat* 532.

»starości, (albo) grodzki« (2): tedy té księgi práwá Stárošciégo álbo Grodzkiégo W. M. mému M. Pánu ofiáruię. *SarnStat* 478,1278.

»(tak) ziemski, (jako) (i), i, a, ani, a(l)bo) grodzki« = *terrestris ... castrensis JanStat* [szyk 89 : 22] (111): *ZapWar* 1545 nr 2646, 1549 nr 2657, nr 2662, 1550 nr 2655, nr 2666, nr 2676; *ComCrac* 15, 15v, 18; *DiarDop* 106; *UstPraw* Cv,C3v [2 r.], Ev, H2, H3v, Kv; *MycPrz* II B; *ActReg* 17; *OrzJan* 54; To téz nie mnieyſza/ iż fie zášię tak wiele potwarzy námnożyło/ że téz té bez przyczyny *criminaliter* pozywáią perfony niewinné/ y wyciągáią Akcie/ któreby włáfnie miály byđz Ziemfkie Grodzkie/ álbo *ciuiles* rzeczoné ná Séym ábo zá Dworem przed ofobę náſzę *SarnStat* 147; [*idem* 712]; O Prefcritiiéy [!] Ziemfkiey y Grodzkiey. *SarnStat* 937 *marg*,6, 60, 141, 148, 149 (91). [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 17 r.].

a. *Zestawienie*: »grodzki sędzia« [*przeniesienie tytułu polskiego na stosunki tureckie*] (1) : Napierwſzy námieniony poſeł Stráſz/ zá nim Báſzá Budzyńſld Grocki Sędzia *BielKron* 331v.

3. *n-loc* (*nazwa ulicy*) »Grodzka« (8) : Látá 1455. Dni Máiówych wielki ogień wyſzedł z Grockiey vlice bliſko S. Piothrá košciółá/ [...] zgorzálá vlicá Grocka y Kanoniczá s łwymi przecznicámi *BielKron* 394, 394v, 396v, 421v; *RejZwierc* 16v; Ná Grocką téz vlicę z Rynku w pirwſzym wfciu/ Bramę vbudowano *StryjWjaz* C; *PaprUp* B4.

Synonim: **2.** *starošciński*.

Cf GRODOWY